

A bírói magatartás bangalorei alapelvei

Tekintettel arra, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata szerint alapvető joga van mindenkinek tisztességes és nyilvános tárgyaláshoz független és pártatlan bíróság előtt a jogok és kötelezettségek meghatározása során vagy bármely bűnvád esetén,

Tekintettel arra, hogy a Polgári és Politikai jogok Nemzetközi Egyezségokmánya szavatolja, hogy minden ember egyenlő elbánásban részesüljön a bíróság előtt és a jogok és kötelezettségek meghatározása során vagy bármely bűnvád esetén a bírósági eljárásban mindenkinek joga van indokolatlan késedelem nélkül tisztességes és nyilvános tárgyaláshoz kompetens, független és pártatlan, törvény által létrehozott bíróság előtt,

Tekintettel arra, hogy az eddigi alapvető jogokat és elveket elismerik és tükrözik a regionális emberi jogi eszközök, a nemzeti alkotmányos, törvényes és szokásjogban, igazságügyi egyezményekben és hagyományokban,

Tekintettel arra, hogy a kompetens, független és pártatlan bírói szervezet fontossága az emberi jogok védelmében hangsúlyt kapott azáltal, hogy a többi jog érvényesítése végső soron a megfelelő igazságszolgáltatástól függ,

Tekintettel arra, hogy a kompetens, független és elfogulatlan bírói szervezet ugyanennyire alapvető fontosságú, amennyiben a bíróságok ellátják feladatukat az alkotmányosság és törvényesség fenntartásában,

Tekintettel arra, hogy a modern demokratikus társadalomban a bírósági rendszerbe és a bírósági szervezet erkölcsi tekintélyébe és integritásába vetett közbizalom alapvető fontosságú,

Tekintettel annak alapvető fontosságára, hogy a bírák egyénileg és testületileg is tiszteljék és becsüljék a bírói megbízatást, mint a közbizalom kifejezését, és mindent megtegyenek azért, hogy tovább növeljék és fenntartsák a bírósági rendszerbe vetett bizalmat,

Tekintettel arra, hogy a bírói magatartás magas színvonalának fenntartása és erősítése az elsődleges felelőssége a bírói szervezetnek minden országban,

Tekintettel arra, hogy a Bíróságok Függetlenségének Alapelvei azért jöttek létre, hogy biztosítsák és elősegítsék a bírói szervezet függetlenségét és elsősorban a tagállamoknak szólnak,

A következő alapelvek azzal a szándékkal jöttek létre, hogy meghatározzák a bírói magatartás sztenderdjeit. Útmutatást nyújtanak a bírák számára, a bírósági szervezetnek pedig keretet adnak a bírói magatartás szabályozásához. A végrehajtó és törvénykező hatalom tagjainak is segítségére lesznek, valamint a jogászok és a közvélemény általában is jobban megértheti és támogathatja a bírói szervezetet. Ezek az alapelvek feltételezik, hogy a bírák számon kérhetőek a magatartásukkal kapcsolatban a megfelelő intézmények által, melyeknek célja a bírói színvonal fenntartása, melyek függetlenek és elfogulatlanok és céljuk azon létező jogszabályok és előírások kiegészítése, melyek kötelezőek a bíróra nézve, nem pedig az azoktól való eltérés.

1. érték FÜGGETLENSÉG

Alapelv

A bírói függetlenség a jogállamiság előfeltétele és a méltányos eljárás alapvető garanciája. Egy bíró ezért köteles a bírói függetlenséget fenntartani és megjeleníteni mind személyes, mind pedig intézményi szempontból.

Alkalmazás:

- 1.1 A bíró tevékenységét függetlenül köteles végezni a tények mérlegelése alapján és a jogszabályok megfelelő értékelésének megfelelően, mindenféle külső befolyástól, nyomástól, fenyegetéstől, egyéb beavatkozástól mentesen.
- 1.2 A bírónak függetlennek kell lennie társadalmi összefüggésben és a megítélendő ügy részes felei vonatkozásában.
- 1.3 A bírónak nem csupán a kormányzat végrehajtó és törvényhozó ágához fűződő szükségtelen kapcsolatokról és befolyásolástól kell tartózkodnia, hanem ennek egy külső megfigyelő számára is nyilvánvalónak kell látszania.
- 1.4 Bírói feladatai végzése során a bíró köteles döntéseit függetlenül, kollégái befolyásolásától mentesen meghozni.
- 1.5 A bíró köteles azokat a védelmi eszközöket fejleszteni és fenntartani, amelyek biztosítják az igazságszolgáltatás szervezeti és működési függetlenségét.

- 1.6 A bíró köteles a bírói magatartás magas szintjét képviselni és támogatni annak érdekében, hogy erősödjön az igazságszolgáltatásba vetett társadalmi bizalom, ami alapvető fontosságú a bírói függetlenség fenntartásában.

2. érték PÁRTATLANSÁG

Alapelv

A pártatlanság alapvető jelentőségű a bírói munka megfelelő képviselésében. Ez nem csupán a meghozott döntésre, hanem a döntéshozatal folyamatára is vonatkozik.

Alkalmazás:

- 2.1 A bíró tevékenységét részrehajlás, elfogultság és előítéletektől mentesen köteles végezni.
- 2.2 A bíró köteles biztosítani, hogy viselkedése a bíróságon és azon kívül is fenntartsa és erősítse a közvéleménynek, a jogászságnak és a peres feleknek a bíró és az igazságszolgáltatás függetlenségébe vetett bizalmát.
- 2.3 A bíró, amennyire lehetséges, köteles úgy viselkedni, hogy a lehető legalacsonyabb szintre csökkentse annak esélyét, hogy kizárják a perből.
- 2.4 A bíró nem tehet olyan nyilatkozatot, amely érintheti egy előtte levő, vagy egy elé kerülő ügy kimenetelét, vagy befolyásolhatja az ügy pártatlan eldöntését. Ugyanúgy nem nyilatkozhat a bíró abban az esetben, ha ezzel megsértheti egy személy, vagy ügy pártatlan elbíráláshoz való jogát.
- 2.5 A bíró köteles a perből való kizárását indítványozni, amennyiben képtelen az ügy pártatlan megítélésére, vagy egy külső szemlélő számára úgy tűnhet, hogy erre képtelen. Ilyen esetek például, ha:
- 2.5.1 a bíró egy peres fél vagy vitatott tény vonatkozásában elfogult
- 2.5.2 a tárgyalta ügyben korábban ügyvédként vagy tanúként szerepelt
- 2.5.3 a bírónak, vagy családtagjának gazdasági érdeke fűződik az ügy kimeneteléhez,

Biztosítva azt, hogy a bíró kizárása nem szükséges abban az esetben, ha nincs másik bíróság, amely dönthetne az ügyben, vagy sürgető körülmények miatt a döntés elmaradása súlyos jogellenességhez vezetne.

3. érték FEDDHETETLENSÉG

Alapelv

A feddhetetlenség alapvetően szükséges a bírói hivatás megfelelő teljesítéséhez.

Alkalmazás:

- 3.1 A bíró köteles úgy viselkedni, hogy egy külső szemlélő ne találhasson benne kifogást.
- 3.2 A bíró viselkedése és magatartása köteles megerősíteni a közvéleménynek az igazságszolgáltatás feddhetetlenségébe vetett bizalmát. Az igazságszolgáltatási tevékenységet nem elég csupán végezni, azt láthatóvá is kell tenni.

4. érték SZABÁLYSZERŰSÉG

Alapelv

A szabályszerűség és annak látszata alapvetően szükséges a bíró teljesítményéhez minden területen.

Alkalmazás:

- 4.1 A bíró köteles elkerülni a szabálytalanságokat és a szabálytalanságok látszatát tevékenysége során.
- 4.2 Mint a közvélemény állandó vizsgálata alatt álló személynek, a bírónak el kell fogadnia személyes korlátokat, amelyek az átlagos állampolgár számára terhesnek tűnhetnek és így kell szabadon és készségesen tevékenykednie.

- 4.3 A bíró köteles a bíróságon rendszeresen tevékenykedő jogászokhoz fűződő személyes viszonyában azokat a helyzeteket elkerülni, amelyek a kivételezés vagy pártosság gyanúját vagy látszatát kelthetik.
- 4.4 A bíró nem vehet részt olyan ügy eldöntésében, amelyben családtagja peres felet képvisel, vagy bármilyen kapcsolatba hozható az ügygel.
- 4.5 A bíró nem bocsáthatja ügyvédek vagy más jogi foglalkozásokat űző személyek számára lakóhelyét ügyfelek fogadása céljából.
- 4.6 A bírót, mint bármely más állampolgárt megilleti a véleménynyilvánítás, a lelkiismeret, a gyülekezés és egyesülés szabadsága, de e jogokkal csak úgy élhet, hogy azzal megőrizze a bírói hivatás méltóságát, a bíróságok pártatlanságát és függetlenségét.
- 4.7 A bíró köteles tájékozódni saját személyes és pénzügyi érdekeiről és meg kell tennie mindent azért, hogy tájékozódhasson családtagjai személyes és pénzügyi érdekeiről.
- 4.8 A bíró nem hagyhatja magát a viselkedésében és döntéshozatala során családi, társadalmi és egyéb kapcsolatok által befolyásolni.
- 4.9 A bíró nem használhatja fel hivatása presztízsét saját, családtagjai, vagy más személyes érdekei érvényesítésére, illetve nem engedheti meg, hogy azt a benyomást keltse, hogy valaki olyan szabálytalan helyzetben van, hogy a bírót feladatai ellátása során befolyásolni tudja.
- 4.10 A bíró tudomására jutott bizalmas információt bírói feladatain kívüli okból nem használhatja és nem fedheti fel.
- 4.11 A bíró hivatásának megfelelő ellátását szem előtt tartva:
- 4.11.1 a joggal, a jogrendszerrel, a bíróságok igazgatásával és hasonló témákkal kapcsolatban publikálhat, oktathat és más hasonló tevékenységeket végezhet,
- 4.11.2 hivatalos szerv előtt a joggal, a jogrendszerrel, a bíróságok igazgatásával és hasonló témákkal kapcsolatban nyilvános meghallgatáson megjelenhet,
- 4.11.3 hivatalos szerv, kormánybizottság, tanácsadó testület tagjaként szolgálhat abban az esetben, ha e tagság nem összeférhetetlen a bíró pártatlanságával és politikai függetlenségével, vagy

- 4.11.4 olyan tevékenységeket végezhet, amelyek nem sértik a bírói hivatás méltóságát, illetve nem hátráltatják a bíró tevékenységét.
- 4.12 A bíró nem gyakorolhat egyéb jogász tevékenységet bírói hivatala idején.
- 4.13 A bíró bírói és a bírák érdekeit képviselő más egyesületeket alapíthat, illetve azokhoz csatlakozhat.
- 4.14 A bíró és családtagja nem fogadhat el és nem kérhet ajándékot, hagyatékot, kölcsönt vagy szívességet azért, hogy a bíró feladatai ellátása során valamit megtegyen vagy elmulasszon megtenni.
- 4.15 A bíró nem engedheti, hogy bírósági alkalmazott, vagy más, a bíró irányítása, befolyása vagy felügyelete alatt álló személy elfogadjon vagy kérjen ajándékot, hagyatékot, kölcsönt vagy szívességet azért, hogy feladatai ellátása során valamit megtegyen vagy elmulasszon megtenni.
- 4.16 A jogszabályoknak és a közérdekű nyilvánosság szabályainak megfelelően a bíró elfogadhat a helyzetnek megfelelő ajándékokat, előnyt vagy jutalmat, feltéve hogy, ez a bíró befolyásolásának kísérletét nem jelenti vagy más módon nem kelti az elfogultság látszatát.

5. érték EGYENLŐSÉG

Alapelv

A bíróság előtti szereplőkkel szembeni egyenlő elbánás alapvető fontosságú a bírói hivatás megfelelő ellátásához.

Alkalmazás:

- 5.1 A bírónak tekintettel kell lennie a társadalmi különbözőségekre és meg kell értenie azokat, beleértve a következő különbözőségeket: faj, bőrszín, nem, vallás, nemzeti hovatartozás, társadalmi szint, fogyatékoság, kor, családi állapot, szexuális orientáció, társadalmi és gazdasági státusz és más hasonló okok („irreleváns okok”).

- 5.2 A bíró tevékenysége során sem szóval, sem viselkedésével nem mutathat részrehajlást vagy előítéletet egyik irreleváns okokból megkülönböztetett csoport tagjaival szemben.
- 5.3 A bíró tevékenysége során köteles minden személy, így a felek, tanúk, ügyvédek, bírósági alkalmazottak, bírótársak érdekeit mindenfajta irreleváns okból fakadó megkülönböztetés nélkül figyelembe venni feladatai megfelelő végzése érdekében.
- 5.4 A bíró nem engedheti, hogy bírósági alkalmazott, vagy más, a bíró irányítása, befolyása vagy felügyelete alatt álló személy különbséget tegyen irreleváns okból a bíró előtti ügy szereplői között.
- 5.5 A bírónak fel kell hívnia az ügyvédek, hogy a bíróság előtt tartózkodjanak olyan szóbeli vagy viselkedésbeli megnyilvánulásokról, amelyek elfogultságot vagy előítéletet hordoznak magukban irreleváns okokból megkülönböztetett csoport tagjaival szemben, kivéve, ha az jogilag releváns és a jogos ügyvédi védelemhez szükséges.

6. érték SZAKÉRTELEM ÉS SZORGALOM

Alapelv

A szakértelem és a szorgalom alapvető fontosságú a bírói hivatás megfelelő ellátásához.

Alkalmazás:

- 6.1 A bíró szakmai tevékenységének minden más tevékenységét meg kell előznie.
- 6.2 A bírónak szakmai tevékenységét a hivatásnak kell szentelnie, ami nem csupán a bírói teljesítményt és a bírósági felelősséget foglalja magába, hanem minden mást is, ami a bírói hivatással vagy a bíróság működésével összefüggésben áll.
- 6.3 A bírónak lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy szinten tartsa és fejlessze a bírói feladatok megfelelő ellátásához kapcsolódó tudását, képességeit és személyes készségeit, és e célból bírói irányítás alatt szervezett képzési és egyéb lehetőségeket vegyen igénybe.

- 6.4 A bíró köteles tájékozódni a nemzetközi jog aktuális fejleményeiről, beleértve a nemzetközi szerződéseket és egyéb, emberi jogi normákat alkotó eszközöket.
- 6.5 A bíró köteles feladatait, beleértve folyamatban lévő ügyei eldöntését hatékonyan, igazságosan és ésszerű pontossággal végezni.
- 6.6 A bíró köteles fenntartani az eljárás során a rendet és betarttatni az illemszabályokat, nyugodtnak, méltóságteljesnek és udvariasnak kell lennie a felekkel, esküdtekkkel, tanúkkal, ügyvédekkel és másokkal szemben, akikkel a bíró hivatása teljesítése során kapcsolatba kerül. A bírónak hasonló viselkedést kell megkövetelnie a jogi képviselőktől, a bírósági alkalmazottaktól és más, a bíró irányítása, befolyása vagy felügyelete alatt álló személytől.
- 6.7 A bíró nem viselkedhet bírói hivatásához méltatlanul.

VÉGREHAJTÁS

A bírói hivatás jellemzőinek megfelelően a nemzeti igazságszolgáltatásoknak olyan hatékony eszközöket kell alkotniuk, amelyek biztosítják ezen alapelvek érvényesülését, amennyiben még nincsenek jelen a bírósági rendszerben.

FOGALMAK

Ezen nyilatkozatban az alábbi fogalom-meghatározásokat kell alkalmazni, ha a szöveggörnyezet mást nem enged, illetve kíván meg:

„Bírósági alkalmazott” az, aki a bíró személyzetéhez tartozik, beleértve a jogi tisztviselőket.

„Bíró” minden olyan személy, aki kijelölten bírói hatalmat gyakorol.

„A bíró családja” magában foglalja a bíró házastársát, gyermekét, unokáját és minden olyan közeli rokont vagy személyt aki a bírónak élettársa vagy alkalmazottja és vele egy háztartásban él.

„A bíró házastársa” a bíró családi partnere vagy bármely nemű olyan személy, aki a bíróval közeli kapcsolatban él.